

Kommunal- og distriktsminister Bjørnar Selnes Skjæran

NITOs innspill til statsbudsjettet for 2027

NITO – Norges ingeniør- og teknologorganisasjon, er landets største fagorganisasjon for ingeniører og teknologer med mer enn 116.000 medlemmer. Våre medlemmer er tett på hverdagsutfordringene, og bidrar til løsningene. De omstillingene Norge står overfor krever kunnskapsbaserte politiske løsninger og statsbudsjettet legger grunnlaget for mange av dem. Våre medlemmer spiller en nøkkelrolle i å utvikle og vedlikeholde kritisk infrastruktur og implementere teknologiske løsninger i hele landet.

Kommunene har ansvaret for utbygging, vedlikehold og drift av kritisk infrastruktur knyttet til vann, avløp, energi og bygg. I en tid der vi står overfor økt nedbør og ekstremvær, krig og dyrtid, møter kommunene stadig mer komplekse utfordringer. De skal løse mange av våre viktigste samfunnsoppgaver, og pålegges stadig flere oppgaver, men uten at det følger midler med.

I statsbudsjettet for 2026 ble det lagt opp til en vekst på 4,2 milliarder i kommunesektorens frie inntekter. Justert for utgiftene til befolkningsendringer, gir det et samlet økt handlingsrom på 1,3 milliarder kroner. Dette er bra, men det er dessverre ikke nok. Over halvparten av norske kommuner sliter allerede med å få budsjettene til å gå opp. Resultatet er at investeringer i kritisk infrastruktur knyttet til vann og avløp, vei, bygg og IT-systemer, ikke prioriteres.

Når kommunene ikke prioriteres, svekkes hele samfunnets beredskap. En styrket kommuneøkonomi gjør det mulig å investere i modernisering, beredskap og kompetanse – og ikke minst tiltrekke og beholde ingeniører og teknologer som får samfunnshjulene til å gå rundt.

NITO ber om at regjeringen etablerer støtteordninger med øremerkede midler for større investeringer og vedlikehold i kritisk infrastruktur i kommunene.

Vann og avløp

I årene som kommer må norske kommuner investere i systemer som kan håndtere overvann og avrenning, ledningsnettene må fornyes, og flere kommuner må etablere renseanlegg med nitrogenfjerning. Dette er helt nødvendig, men også svært kostbart.

Kommunene er lovpålagt å sikre vann- og avløpstjenester til innbyggerne etter selvkostprinsippet. Men kommunale gebyrinntekter alene kan ikke bære milliardinvesteringer uten store konsekvenser for innbyggerne og den lokale utviklingen.

Dersom vi skal sikre nødvendige investeringer og oppgraderinger av kritisk infrastruktur og klimatilpasning, må selvkostprinsippet justeres. Det må etableres støtteordninger med øremerkede midler for større investeringer og vedlikehold i kritisk infrastruktur.

NITO ber om at:

- Selvkostprinsippet justeres. Det bør opprettes støtteordninger der kommuner kan motta statlige midler til oppgraderingsprosjekter innen kritisk infrastruktur.
- Det innføres statlige insentiver for etablering av interkommunale renseanlegg, som bedre lånebetingelser for store fellesinvesteringer og støtte til interkommunalt samarbeid om store VA-prosjekter.

Kompetanse

I en tid med stadig større utfordringer knyttet til klima og sikkerhet, er det kritisk at kommunene klarer å rekruttere og beholde nødvendig teknisk personell og ingeniører med kompetanse innen flom, skred, vann og avløp, og annen kritisk infrastruktur. KS og Norsk Vann har dokumentert ingeniørmangel i både kommunene og vann- og avløpssektoren.

NITO registrerer stor "turnover" i kommunene, der arbeidsgiver bruker mye ressurser på opplæring, for så å miste gode forvaltere kort tid etterpå. Det må utdannes nok ingeniører, og kommunene må ha råd til å utvikle og beholde de som er ansatt.

NITO ber om at:

- Det etableres lærings- og innovasjonssentre, der kommuner kan lære beste-praksis-metoder og løsninger av hverandre.
- Det innføres et nasjonalt bransjeprogram for kommunal vann- og avløpssektor.

Digitalisering

NITO har lenge etterlyst en opptrapping av satsingen på digital infrastruktur. Langtidsplanen for sivil beredskap (LTP) er et positivt signal, men det haster med å omsette planen til handling. I lys av økende ekstremvær, hybrid krigføring og et skjerpet trusselbilde mot samfunnskritiske tjenester, mener vi at planen er akutt underfinansiert. Norge har forpliktet seg til å bruke 1,5 prosent av BNP på sivile tiltak som styrker totalforsvaret. En større andel bør gå til å sikre den digitale grunnmuren. Digital infrastruktur trenger fysisk infrastruktur, og denne må være på plass for å sikre kritiske samfunnsfunksjoner i kommunene.

NITO ber om at:

- Kommuneøkonomien styrkes slik at investeringer i kritisk digital, fysisk infrastruktur kan prioriteres. Kommunene er førstelinjen i lokal beredskap og må ha ressurser til å møte krisene som kommer.

Med vennlig hilsen

Kjetil Lein (sign.)
President

Safina de Klerk (sign.)
Visepresident

Brevet er godkjent elektronisk i NITO og er derfor uten signatur